

Green Belt and Road...สองกระแสสีเขียวบนเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันทั่วโลกต่างหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตควบคู่ไปกับการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Development) เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืน ไม่เว้นแม้แต่ประเทศกำลังพัฒนาอย่างจีน ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก หลังจากจีนต้องเผชิญกับปัญหามลภาวะอย่างรุนแรง อันเป็นผลพวงจากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงกว่า 20 ปีที่ผ่านมา โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ต่อ GDP ลง 15% ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 13 (ปี 2559-2563) รวมถึงเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนจาก 13% ของการใช้พลังงานทั้งหมดในปี 2557 เป็น 30% ภายในปี 2573 ซึ่งไม่ใช่เพียงนโยบายในประเทศ แต่จีนยังใช้รูปแบบการพัฒนาตามแนวทาง Green Development ในโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) หรือเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21 ทำให้เป็นกระแสที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ

Green Belt and Road...มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลก ในการประชุม Belt and Road

Forum for International Cooperation เมื่อเดือน พฤษภาคม 2560 ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ประกาศเจตนารมณ์ที่ต้องการให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้ BRI เป็นไปในแนวทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยโครงการที่เกิดขึ้นควรมีการปล่อย CO₂ ต่ำ และคำนึงถึงผลกระทบที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศของโลก รวมทั้งจะพยายามลดความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการดำเนินโครงการภายใต้ BRI

ต่อมาในเดือนธันวาคม 2560 จีนลงนามความตกลงกับองค์การสหประชาชาติ (UN) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นานาชาติในการผลักดัน Green Belt and Road โดย UN จะทำงานร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องของจีนเพื่อผลักดันให้การพัฒนาโครงการภายใต้ BRI ดำเนินไปตามกรอบการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) 17 ประการที่ UN ตั้งเป้าหมายจะบรรลุภายในปี 2573 ซึ่งเป็นเป้าหมายสากลที่ประชาคมโลกยอมรับร่วมกัน รวมทั้งมีแผนจัดตั้ง The International Coalition for Green Development

แนวคิด	ความสำคัญ
อภิมหาโครงการที่จะเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาคเอเชีย ยุโรป และแอฟริกาเข้าด้วยกัน ผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงภาคพลังงาน	ครอบคลุมอย่างน้อย 65 ประเทศทั่วโลก สัดส่วน 60% ของประชากรโลก เม็ดเงินลงทุนราว 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2573

ที่มา <http://www.tsdf.or.th>

on the Belt and Road ซึ่งจะเป็นการรวมตัวของตัวแทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้ง NGOs นักลงทุน สถาบันการเงิน และองค์กรภาคเอกชน ในกลุ่มประเทศ BRI เพื่อทำงานร่วมกันในการผลักดันและตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ ภายใต้ BRI โดยจะใช้ประโยชน์จากสายสัมพันธ์และสำนักงานของ UN ที่กระจายอยู่ทั่วโลกในการประสานงานและทำงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนในกลุ่มประเทศ BRI เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการลงทุน ภายใต้ BRI จะสอดคล้องไปกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ UN

Green Finance...เครื่องมือสำคัญในการผลักดัน Green Belt and Road หลังการประกาศเจตนารมณ์ Green Belt and Road จีนได้จัดการประชุม International Green Finance Forum ในเดือนกันยายน 2560 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียว (Green Finance) รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการลงทุนในกลุ่มประเทศ BRI และในเดือนเดียวกันสถาบันการเงินจีนเริ่มใช้ประโยชน์จากการระดมทุนผ่านผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียวสำหรับโครงการใน BRI โดย Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) ได้ออก One Belt One Road Green Climate Bond มูลค่าราว 2.12 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ นับเป็นการระดมทุนด้วยผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียวครั้งแรกภายใต้ BRI เพื่อนำไปใช้สนับสนุนทางการเงินแก่โครงการลงทุนใหม่และการลงทุนเดิมในโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในกลุ่มประเทศ BRI ทั้งโครงการพลังงานหมุนเวียน โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โครงการคมนาคมที่สร้างมลภาวะในระดับต่ำ เช่น รถไฟความเร็วสูง ถัดมาในเดือนพฤศจิกายน 2560 China Development Bank (CDB) เป็นสถาบันการเงินลำดับที่ 2 ของจีนที่ออก Climate Bond มูลค่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุน Green BRI ทั้งนี้ Climate Bond เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียวที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยเป็นการระดมทุนในรูปแบบตราสารหนี้เพื่อนำเงินไปลงทุนหรือสนับสนุนโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากจีนแล้ว หลายประเทศใน BRI เริ่มต้นตัวในการระดมทุนผ่านผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียว โดยเฉพาะอินโดนีเซียที่ออกพันธบัตรอิสลามสีเขียว (Green Sukuk) มูลค่า 1.25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2561 นับเป็นการออกพันธบัตรอิสลามสีเขียวครั้งแรกของโลก เพื่อระดมเงินทุนมาลงทุนในโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศและมีแนวโน้มว่ารัฐบาลอินโดนีเซียจะออกพันธบัตรสีเขียวอีกเพื่อนำมาใช้ในโครงการรถไฟความเร็วสูงภายใต้ BRI ร่วมกับเงินกู้ที่ได้รับจากจีนในระยะถัดไป

Green Belt and Road...ตอบโจทย์เงินในหลายมิติ หากพิจารณาแรงจูงใจของรัฐบาลจีนแล้วจะพบว่า การผลักดัน Green Belt and Road สามารถตอบโจทย์เงินในหลายมิติ ดังนี้

- **สร้างภาพลักษณ์ประเทศผู้นำการพัฒนาที่ยั่งยืนบนเวทีโลก** ในช่วงที่ผ่านมา แม้จีนจะก้าวขึ้นเป็นประเทศทรงอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีโลก แต่จีนมักถูกมองภาพลบในด้านการก่อมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการที่จีนเป็นประเทศที่ปล่อย CO₂ มากที่สุดในโลก ขณะเดียวกันโครงการภายใต้ BRI มักถูกกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ลบ เช่น จีนเข้าไปแสวงหาประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรในกลุ่มประเทศ BRI รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมากภายใต้ BRI ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น Green Belt and Road นับเป็นการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของจีนในฐานะผู้นำการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- **ต่อยอดการส่งออกสินค้าและบริการด้านพลังงานหมุนเวียน** ปัจจุบันจีนถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการแข่งขันในธุรกิจพลังงานหมุนเวียน โดยเฉพาะแผงโซลาร์ที่จีนเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีการส่งออกแผงโซลาร์คิดเป็น 37% ของกำลังการผลิตติดตั้งทั่วโลกในปี 2560 หรือ 37.9 GW เพิ่มขึ้น 78% จากปี 2559 ทั้งนี้ ความสำเร็จดังกล่าวของจีนเป็นผลจากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งให้ความสำคัญ

กับการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน ล่าสุดรัฐบาลจีนจัดสรรงบประมาณ 2.5 ล้านล้านหยวน (ราว 3.61 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อส่งเสริมและลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียนในช่วงปี 2559-2563 ภายใต้มาตรการ War on Pollution นอกจากนี้ กระแสสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะและส่อเค้ายืดเยื้ออาจยิ่งกดดันสินค้าในกลุ่มพลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันที่สหรัฐฯ เก็บภาษีนำเข้าแผงโซลาร์จากจีนแล้วในอัตรา 30% ซึ่งหากจีนสามารถขยายตลาดแผงโซลาร์ รวมถึงสินค้าและบริการด้านพลังงานหมุนเวียนไปยังกลุ่มประเทศใน BRI ผลกระทบจากการขึ้นภาษีดังกล่าวน่าจะลดลงได้ระดับหนึ่ง

- **เติมเต็มแหล่งเงินทุน** การปรับแนวทางการพัฒนา BRI ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้ความร่วมมือกับ UN นับเป็นก้าวสำคัญในการเปิดทางให้ BRI สามารถระดมเงินทุนจากตลาดทุนโลกทั้งจากกองทุนภาคเอกชนและภาครัฐที่สนใจและให้การตอบรับการลงทุนในโครงการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Project) ซึ่งจะช่วยระดมเม็ดเงินลงทุนในโครงการภายใต้ BRI ที่คาดว่าจะอยู่ที่ราว 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2573 สูงกว่าแหล่งเงินทุนในปัจจุบันของ BRI อย่างมหาศาล โดย Silk Road Fund และ Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) ซึ่งมีภารกิจหลักในการสนับสนุน BRI มีเงินกองทุน 55 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ส่วนธนาคารสำคัญของจีน 5 แห่ง (ICBC, CDB, New Development Bank, People's Bank of China และ China Eximbank) ที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ BRI มีเงินกองทุนรวมกัน 285 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

เป็นที่น่าสังเกตว่า Green Belt and Road จะเอื้อประโยชน์ในหลายมิติให้แก่จีน ประกอบกับการผลักดันโครงการดังกล่าว ก็นับเป็นการยกระดับยุทธศาสตร์ BRI ให้เปิดกว้างสู่ความเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยเพิ่มความน่าสนใจของโครงการในสายตาของนักลงทุนและเร่งให้การลงทุนภายใต้ BRI เกิดได้เร็วยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยในฐานะหนึ่งในกลุ่มประเทศ BRI ที่มีโครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงไทย-จีน เป็นโครงการเชื่อมต่อสู่โครงข่าย BRI ผู้เขียนมองว่าประเทศไทยควรเตรียมความพร้อมในการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมผ่านโครงการรถไฟความเร็วสูงดังกล่าว ที่จะเชื่อมระบบขนส่งทางรางจากไทยไปจีนในอนาคตอันใกล้ อันจะเป็นช่องทางในการเจาะเข้าสู่ตลาดจีน รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อไปถึงภูมิภาคตะวันออกกลางและยุโรปได้ นอกจากนี้ ในระยะถัดไปรถไฟความเร็วสูงสายนี้จะเชื่อมโยงกับโครงการรถไฟความเร็วสูงและโครงข่ายระบบโลจิสติกส์ภายใต้โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งโครงข่ายการเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพทั้งในประเทศและระหว่างประเทศล้วนมีส่วนช่วยเสริมนโยบายของรัฐบาลในการผลักดันให้ไทยมีโอกาสดำรงการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการขนส่งที่สำคัญ เชื่อมโยงกลุ่มประเทศ CLMV อาเซียน และจีนเข้าไว้ด้วยกัน

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด